

Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

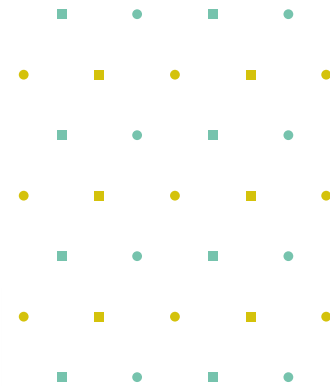

JAAERVERSLAG

2021

Inhoud

Voorwoord	3
1 Afdeling advisering	6
1.1 Overzicht uitgebrachte adviezen	7
1.2 Beleidsreacties op adviezen	8
1.3 RSJ-congres	10
1.4 Werkbezoeken en overleggen	12
2 Afdeling rechtspraak	15
2.1 Rechtspraak in cijfers	16
2.1.1 Schorsingsverzoeken	16
2.1.2 Beroepszaken	16
2.2 Digitale zittingen	17
2.3 Jurisprudentie	17
2.4 Tegemoetkoming	18
3 Het jaar in vogelvlucht	23
3.1 Hybride werken	24
3.2 Trainingen	24
3.3 Communicatie	24
3.4 Klachten	25

Voorwoord

Het jaar 2021 stond net als 2020 voor een groot deel in het teken van corona. Hoewel de hoop was dat zowel medewerkers als raadsleden van de RSJ elkaar vaker in het echt zouden kunnen ontmoeten, viel dat tegen. Er is daarom veel digitaal vergaderd en veel meer thuisgewerkt dan op kantoor. Digitaal of fysiek, hoe dan ook kijkt de RSJ terug op een goed en intens 2021.

De Afdeling advisering publiceerde dit jaar dertien adviezen, zowel gevraagd als op eigen initiatief. Ook werd een online congres georganiseerd met als thema korte detenties, waarover de Afdeling advisering een advies heeft uitgebracht.

De Afdeling rechtspraak van de RSJ stapte eind 2020 over op een nieuw zaakstelsel, een stelsel waarvan de doorontwikkeling in 2021 de nodige energie kostte. Dit terwijl de instroom van zaken onverminderd hoog bleef.

2021 was tevens het laatste jaar van Frederieke Leeflang als algemeen voorzitter van de RSJ. De RSJ is Frederieke veel dank verschuldigd voor haar inzet RSJ.

Al met al was 2021 een jaar waarin de RSJ volop in beweging was. De RSJ mag trots zijn op zijn werk. Daarbij past een grote dank aan alle raadsleden en medewerkers voor hun onvermoeibare inzet tijdens het afgelopen jaar. Van digitaal naar hybride werken en terug naar digitaal, iedereen heeft een grote inzet getoond voor de RSJ. Samen hebben wij toegezien op een humane en rechtvaardige toepassing van sancties en jeugdbeschermingsmaatregelen.

Wij zien ernaar uit om met elkaar ons ook in 2022 weer in te zetten voor deze belangrijke taak.

Han Moraal, algemeen voorzitter RSJ

Eric Bakker, voorzitter Afdeling rechtspraak RSJ

Erwin Bervoets, algemeen secretaris

Interview

Aan de gesprekstafel in plaats van in de bureaula

“Er moest wel wat veranderen om de RSJ te professionaliseren en meer betekenisvol te maken. Mijn start was daarmee best lastig. Dankzij de bevlogen en betrokken mensen is dat uiteindelijk soepel gegaan. Zo zijn de raadsleden en het secretariaat meer als één organisatie gaan werken. De omvang van de Afdeling advisering is verkleind en bij de samenstelling zijn we nog bewuster gaan kijken naar competenties. Diversiteit komt de inhoud ten goede. Een burgemeester kijkt nu eenmaal anders naar bepaalde onderwerpen dan een rechter of een wetenschapper. Door die verschillende invalshoeken kun je als afdeling steviger en meer verdiepend adviseren.

Bij de samenstelling van de Afdeling advisering zijn we bewuster gaan kijken naar competenties. Diversiteit komt de inhoud ten goede.

Frederieke Leeflang was van september 2018 tot 1 januari 2022 algemeen voorzitter van de RSJ. Onder haar leiding kwam de strategische heroriëntatie van de RSJ tot stand.

Interview

De belangrijkste verandering is denk ik wel dat de RSJ meer positie heeft ingenomen en meer zichtbaar is geworden in de rol van adviseur van de overheid. Een belangrijke taak om de fundamentele rechten te bewaken van alle justitiabelen die in een afhankelijke positie van de overheid zitten. Denk aan minderjarigen in een politiecel, tbs'ers zonder zicht op terugkeer naar de maatschappij of ouders wier kind uit huis is geplaatst. Voorheen belandden onze adviezen nog wel eens op het ministerie in de bureaula.

De RSJ-adviezen liggen nu weer op tafel en er vinden gesprekken over plaats. Met betekenisvolle adviezen kom je verder en zet je iets in beweging bij beleidsmakers en de mensen in de uitvoering. Daarmee help je kinderen en hun ouders in het jeugd domein of de jeugdigen en volwassenen in detentie. Kijk naar het advies over de grenzen aan drang in de jeugdzorg. Daarmee is de RSJ echt de motor geweest van de huidige ontwikkelingen in het veld. Ik heb er het volste vertrouwen in dat de RSJ die stappen de komende jaren zal voortzetten. Door nog beter de signalen op te pikken uit het veld en nog meer verdieping aan te brengen in de adviezen.

Elkaar scherp houden

De functie van de RSJ als beroepsrechter is evident. Het rechtspraakproces is dan ook vooral verbeterd met goede ondersteunende ICT en meer efficiency. Het gaat over heel wezenlijke zaken, waarbij verschillende belangen van gedetineerden, instellingen en de wetgever goed moeten worden afgewogen. Of het nu gaat om een rookverbod of om gedwongen medicatie. Het is belangrijk elkaar scherp te houden op de evenredigheid van die beslissingen.

Ik mag graag Marc van der Nat aanhalen. Hij was voorzitter van de Afdeling rechtspraak en is in 2020 plotseling overleden; dat raakte ons allemaal enorm. Volgens Marc is het een must voor elke strafrechter om een tijd bij de RSJ te werken om te zien wat er gebeurt als je daadwerkelijk in detentie komt.

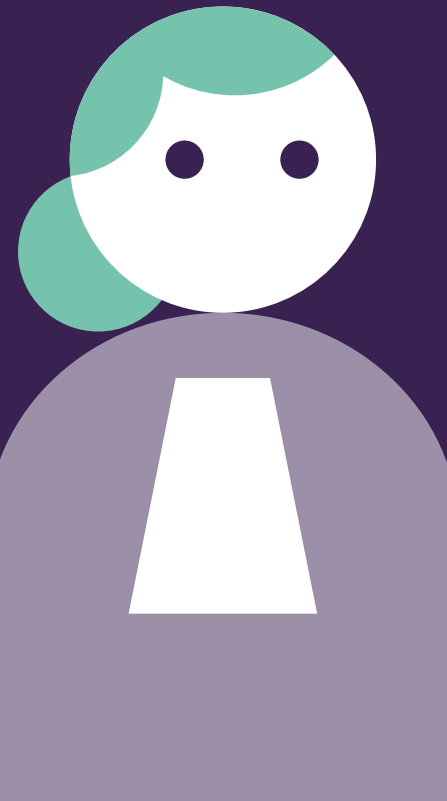
Met plezier en trots kijk ik terug op de afgelopen drieënhalve jaar bij de RSJ. De organisatie, datgene waar de RSJ voor staat en de sociaal begane medewerkers en raadsleden zijn me zeer dierbaar geworden. Ik ben dankbaar dat ik voorzitter mocht zijn. Van alle organisaties waar ik gewerkt heb, was dit de moeilijkste om achter te laten."

Met plezier en trots kijk ik terug op de afgelopen drieënhalve jaar bij de RSJ.

1

Afdeling advisering

De Afdeling advisering van de RSJ adviseert de minister van Justitie en Veiligheid, de minister voor Rechtsbescherming en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op verzoek of op eigen initiatief. In 2021 heeft de RSJ dertien adviezen uitgebracht. Het Adviesprogramma 2022 is op 11 november aan de minister voor Rechtsbescherming aangeboden. Hierin staat een overzicht van onderwerpen waarover de RSJ in 2022 gaat adviseren.

1.1 Overzicht uitgebrachte adviezen

Adviezen	Uitgebracht op
<u>Vreemdelingen in de tbs</u>	28 januari 2021
<u>Advies wetsvoorstel Rechtspositie gesloten jeugdhulp</u>	4 februari 2021
<u>Advies Wijziging Verlofregeling TBS</u>	5 maart 2021
<u>Advies ministeriële regelingen n.a.v. Wet straffen en beschermen</u>	1 april 2021
<u>Advies wetsvoorstel alcoholmeter</u>	23 april 2021
<u>Advies ministeriële regelingen i.v.m. maatregelen Michael P.</u>	10 juni 2021
<u>Advies wijziging Regeling model huisregels penitentiaire inrichtingen</u>	29 juli 2021
<u>Advies wijziging Verlofregeling TBS i.v.m. verruimen begeleid verlof vreemdelingen</u>	29 juli 2021
<u>Jeugdbescherming in de toekomst</u>	31 augustus 2021
<u>Korte detenties nader bekeken</u>	14 oktober 2021
<u>Advies wijziging diverse regelingen i.v.m. de Wet straffen en beschermen</u>	27 oktober 2021
<u>Advies adolescentenstrafrecht</u>	2 november 2021
<u>Risicotaxatie in de strafrechtstoepassing</u>	3 november 2021

1.2 Beleidsreacties op adviezen

In 2021 zijn verschillende beleidsreacties op adviezen verschenen, deels op adviezen die vóór 2021 zijn uitgebracht. Hieronder worden enkele beleidsreacties weergegeven.

Advies Minderjarigen in een politiecel

De RSJ bracht op 18 december 2019 het advies [Minderjarigen in een politiecel](#) uit. In dit advies adviseert de RSJ de aanhouding en inverzekeringstelling van minderjarige verdachten van strafbare feiten niet in een politiecel maar zoveel als mogelijk op een alternatieve locatie, zoals thuis, te laten plaatsvinden. Daarnaast doet de RSJ aanbevelingen over een verruiming van de rechtsbijstand aan minderjarige verdachten en een kindvriendelijk verblijf in een politiecel.

De minister voor Rechtsbescherming neemt de meeste aanbevelingen uit het advies over.¹ Zo is in de landelijke werkwijze van de politie opgenomen dat het uitgangspunt is: niet insluiten (in een politiecel) tenzij dit noodzakelijk is. Rechtsgelijkheid en het belang van de minderjarige staan hierbij centraal. Het wetsvoorstel Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2021 voorziet in een wettelijke basis voor het ophouden van minderjarige verdachten van een strafbaar feit op een alternatieve locatie en in verruiming van het recht op een gratis advocaat voor deze minderjarige verdachten. Bij de nieuwbouw of grootschalige verbouwing van politiecellencomplexen zal aandacht worden besteed aan de bouw en (her)inrichting van kindvriendelijke cellen.

Advies vreemdelingen in de tbs

Het advies [Vreemdelingen in de tbs](#) is op 28 januari 2021 uitgebracht. De RSJ adviseert in dit advies onder andere de mogelijkheden voor begeleid en onbegeleid verlof voor ter beschikking gestelde vreemdelingen zonder verblijfsrecht te verruimen, teneinde stagnatie in de tbs-behandeling te voorkomen en resocialisatie te bevorderen. Verlof is een onderdeel van de behandeling en kan als zodanig ook bijdragen aan het realiseren van terugkeer naar het land van herkomst. De beleidsreactie op het advies *Vreemdelingen in de tbs* zal in de loop van 2022 verschijnen.

Wel heeft de minister voor Rechtsbescherming al gereageerd op de aanbeveling over het verlof. Een wijziging van de Verlofregeling tbs is ter consultatie aan de RSJ voorgelegd en inmiddels doorgevoerd. Voorheen was begeleid verlof alleen mogelijk voor een bezoek aan de ambassade van het land van herkomst van de vreemdeling, in het kader van terugkeer. De wijziging betreft een verruiming van het begeleid verlof voor ter beschikking gestelde vreemdelingen zonder rechtmatig verblijf, waardoor de behandeling voortgezet kan worden.

De verlening van begeleid verlof is niet meer afhankelijk van de vraag of de terugkeer van de vreemdeling naar het land van herkomst op korte termijn gerealiseerd kan worden. De minister gaat een verdere verruiming van het verlof voor deze vreemdelingen nader onderzoeken.

¹ Kamerstukken II 2019/20, 28741, nr. 77, p. 7
en Kamerstukken II 2021/22, 31839, nr. 806,
bijlage p. 4-7.

Advies Jeugdbescherming in de toekomst

Op 31 augustus 2021 heeft de RSJ het advies [Jeugdbescherming in de toekomst](#) uitgebracht in reactie op het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.² De RSJ onderschrijft in het advies dat een herijking van de jeugdbescherming noodzakelijk is, maar vindt dat vier punten in het toekomstscenario meer aandacht verdienen. In het kort: 1. Maak duidelijk hoe dit scenario het probleem oplost; 2. Stel kinder- en mensenrechten centraal bij maken van beleid voor passende hulp en steun aan kinderen en ouders; 3. Beleg voor het gedwongen kader de verantwoordelijkheid uitsluitend bij de Rijksoverheid; 4. Laat het perspectief van kind en ouder leidend zijn bij het uitwerken hoe kinderen en ouders zich gezien en gehoord voelen; werk uit hoe tijdig, onafhankelijk en kwalitatief goed onderzoek en advies aan de rechter kan worden gegarandeerd, zonder dat dit noodzakelijke besluiten vertraagt; werk de rechtspositie en rechtsbescherming van kinderen en ouders uit in het scenario.

De minister voor Rechtsbescherming en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport nemen de aanbevelingen van de RSJ ter harte bij de verdere uitwerking van het toekomstscenario, zo valt te lezen in de beleidsreactie.³ Naar aanleiding van het RSJ-advies wordt bijvoorbeeld nader onderzocht hoe onafhankelijk onderzoek en advies aan de rechter het beste kan worden geborgd, en wat het betekent voor het toekomstscenario als dit onder verantwoordelijkheid van het Rijk blijft. Ook wordt een verkenning uitgevoerd naar de versterking van de rechtspositie en rechtsbescherming van ouders en kinderen. Het Rijk en de VNG hebben hiervoor een adviescommissie samengesteld. Het nieuwe kabinet zal zo spoedig als

mogelijk over een aangepast toekomstscenario beslissen. Daarbij gaat nadrukkelijk aandacht uit naar de rechtsbescherming van ouders en kinderen in alle fases van het hulpverleningstraject.

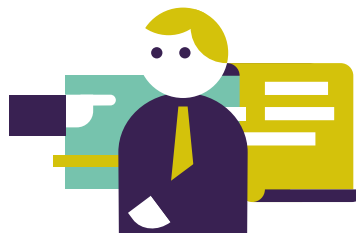
Advies Jeugdbescherming in de toekomst

- 1 **Maak duidelijk hoe dit scenario het probleem oplost**

- 2 **Stel kinder- en mensenrechten centraal**

- 3 **Beleg de verantwoordelijkheid uitsluitend bij de Rijksoverheid**

- 4 **Laat het perspectief van kind en ouder leidend zijn**

- 2 Dit toekomstscenario is ontwikkeld in opdracht van het Rijk en de VNG en schetst een nieuwe organisatie van de jeugdbescherming naar aanleiding van verschillende knelpunten in de praktijk. Zie voor meer informatie: [Bijlage bij Kamerstukken II 2020/21, 31839, 771](#). Het ministerie van Justitie en Veiligheid en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zijn de opdrachtgevers namens het Rijk.
- 3 Kamerstukken II 2021/22, 31839, nr. 812, Voortgangsbrief jeugd, p. 13-15, Kamerstuk 31839, nr. 812 | [Overheid.nl](#) > [Officiële bekendmakingen](#) ([officielebekendmakingen.nl](#))

1.3 RSJ-congres

Op 25 november 2021 organiseerde de RSJ het congres *Kort, maar krachtig? Over de toekomst van korte detenties*. Tijdens het congres werd stilgestaan bij het RSJ-advies Korte detenties nader bekeken. Vanwege de coronamaatregelen vond het congres digitaal plaats. Het programma bestond uit een lezing, interactieve workshops en enkele plenaire paneldiscussies. Het congres werd geopend door Frederieke Leeftang, algemeen voorzitter RSJ, en Eric Bezem, directeur Sanctietoepassing en Jeugd van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Marit van Bohemen was dagvoorzitter.

Na de opening ging Peter van der Laan, lid van de Afdeling advisering van de RSJ, in zijn lezing 'De effecten van detentie' in op de bedoelde en onbedoelde effecten, positieve en negatieve, van detentie. Gedacht moet worden aan gedrag (recidive), fysieke en mentale gezondheid, werk en inkomen, huisvesting en sociale relaties. Maar ook aan de gevolgen die detentie kan hebben voor partners en kinderen van gedetineerden.

Er werden vijf verschillende deelsessies gehouden:

- Jacques Claessen (bijzonder hoogleraar herstelrecht Maastricht University) en Tamara Trotman (raadsheer gerechtshof Den Haag en buitengewoon lid van de Afdeling rechtspraak van de RSJ) verkenden de meerwaarde en haalbaarheid van verschillende alternatieven voor korte detentie, zoals de taakstraf en (t)huisdetentie. Daarbij werd verwezen naar het deelprogramma 'Discover' van het driejarig onderzoeksprogramma 'Changing Justice Gears' van Restorative Justice Nederland in samenwerking met diverse universiteiten.

25
november
2021

live vanuit Beeld en
Geluid Den Haag

Kort, maar krachtig?

Over de toekomst van korte detenties

- Tijdens de interactieve workshop ‘Waarom we straffen zoals we straffen’ van Jeroen ten Voorde (hoogleraar straf- en strafprocesrecht) en Disa Jironet (officier van justitie) werden de deelnemers aan de hand van een tweetal concrete en actuele (fictieve) casus uitgedaagd om na te gaan welke morele en formele argumenten aan het opleggen van een korte gevangenisstraf ten grondslag zouden kunnen liggen en hoe die argumenten moeten worden gewaardeerd.
- Miranda Boone (hoogleraar criminologie en vergelijkende penologie Universiteit Leiden) en Erik Corten (directeur Operatie Reclassering Nederland) gingen aan de hand van WODC-onderzoek in op de voor- en nadelen van het invoeren van de wettelijke mogelijkheid een vervangende taakstraf te verrichten wanneer een geldboete niet wordt betaald.
- Sonja Meijer (bijzonder hoogleraar penitentiair recht Radboud Universiteit en lid van de Afdeling advisering van de RSJ) en Jacco Janssen (senior rechter rechtbank Rotterdam) verzorgden samen de deelsessie ‘Motivering van de korte gevangenisstraf’. In deze deelsessie stond de vraag centraal hoe aandacht voor strafdoelen, in het bijzonder resocialisatie en herstel, bij het opleggen en motiveren van strafrechtelijke sancties zou kunnen bijdragen aan het terugdringen van de korte gevangenisstraf en op welke wijze dit zou kunnen worden bewerkstelligd. Dit is onderwerp van onderzoek in het kader van het deelprogramma ‘Motive’ van het driejarig onderzoeksprogramma ‘Changing Justice Gears’ van Restorative Justice Nederland in samenwerking met diverse universiteiten.

- Jolanda Mooij (productmanager werkstraffen Reclassering Nederland) en Ozan Demirbas (unitmanager Reclassering Nederland) gingen in op de pilot ‘mobiele werkstrafcoach’ van Reclassering Nederland over de uitvoering van werkstraffen tijdens de workshop ‘In gesprek met een mobiele werkstrafcoach’.

De plenaire paneldiscussies gingen over:

- Vergelding, herstel en resocialisatie. Het panel bestond uit Disa Jironet en Pauline Schuyt (hoogleraar sanctierecht- en straftoemeting Universiteit Leiden).
- Innovatie in relatie tot korte detenties. Paneldeelnemers waren Tom Daems (hoogleraar criminologie KU Leuven), Veronique Aicha (nationaal coördinator RESCALED) en Johan Bac (algemeen directeur Reclassering Nederland).

De RSJ kijkt terug op een geslaagde middag waarbij verschillende inzichten aan bod zijn gekomen. Het congres telde zo’n 240 digitale deelnemers, onder wie mensen uit de praktijk, beleid en wetenschap. Over het advies *Korte detenties nader bekeken* werd voor het congres een [animatievideo](#) gemaakt en er was een [hand-out](#) met bijdragen van de verschillende sprekers. Ook werd een [aftermovie](#) gemaakt om een indruk te geven van het congres.

1.4 Werkbezoeken en overleggen

De RSJ heeft het afgelopen jaar diverse werkbezoeken afgelegd, zowel fysiek als digitaal.

Een overzicht van de werkbezoeken die in 2021 hebben plaatsgevonden:

- GI Jeugdbescherming Brabant, 18 mei 2021
- PI Vught, 12 juli 2021 (digitaal)
- iHUB JZP, 4 oktober 2021
- PI Leeuwarden, 7 oktober 2021
- JJI Lelystad, 12 oktober 2021
- LFPZ Pompestichting Zeeland, 12 oktober 2021
- FPA Radix Heerlen, 14 oktober 2021
- Reclassering regio Midden Noord, 11 november 2021

De volgende werkbezoeken zijn doorgeschoven naar 2022:

- PI Lelystad
- FPA Wier Den Dolder
- FPK Assen

Ook vond in 2021 (digitaal) overleg plaats met contactpersonen bij de ministeries van Justitie en Veiligheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport en met andere relevante ketenpartners, zoals de directeuren van penitentiaire inrichtingen, jeugdinrichtingen, forensisch psychiatrische centra en -klinieken en reclasseringsorganisaties, de Inspecties Justitie en Veiligheid en Gezondheidszorg en Jeugd en de Kinderombudsman.

Interview

Zet het perspectief van jongeren en ouders **meer centraal in wetten en beleid**

“Goede bedoelingen zijn er altijd als het gaat om nieuwe wet- en regelgeving of beleid. Maar leidt die verandering wel tot de gewenste uitkomsten? Komt er daardoor bijvoorbeeld meer passende jeugdhulp of tijdige hulp? Daar zijn we als RSJ heel scherp op. Het is goed om te merken dat beleidsmakers die kritische vragen en adviezen waarderen.

We moeten in gesprek blijven met jongeren en hun ouders. Hun waardigheid en rechtvaardigheid gaat me aan het hart.

Manuela Limbeek is senior adviseur bij de RSJ. Als portefeuillehouder jeugd houdt ze zich voortdurend op de hoogte van alle ontwikkelingen in het brede jeugddomein, onder andere door gesprekken met relevante partijen zoals de Kinderombudsman, directeuren van Justitiële Jeugdinstellingen, Jeugdzorg Nederland en de contactpersonen van de ministeries van JenV en VWS.

Interview

Het afgelopen jaar heeft de RSJ, ondanks de coronabeperkingen, veel mooie adviezen opgeleverd waarin we de kennis van de wetenschap en de praktijk samenbrengen. Daar ben ik trots op. Vooral onze adviezen rondom jeugdbescherming, een thema dat erg leeft, hebben veel impact gehad. Zo hebben we op eigen initiatief een advies uitgebracht over het perspectiefbesluit. In dat besluit staat of een kind dat uit huis is geplaatst (blijvend) ergens anders zal opgroeien. Dat is dus een heel ingrijpend besluit voor de ouders en kinderen. Zeker nu zij vaak onvoldoende betrokken bij en gehoord worden over die beslissing. En dat ze ook niet kunnen opkomen tegen dat besluit. Met een wettelijke regeling en een toets door de kinderrechter adviseren we de rechtspositie van ouder(s) en kind te verbeteren.

Perspectief van jongeren en ouders moet meer leidend zijn

Een tweede belangrijk jeugd-advies is onze reactie op het *Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming*. Dit plan om de jeugdbescherming te vereenvoudigen hebben de ministeries van JenV en VWS samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten ontwikkeld. We onderschrijven dat een herijking van de jeugdbescherming noodzakelijk is, maar volgens ons verdient een aantal punten veel meer aandacht. Zo moet bijvoorbeeld beter onderbouwd worden hoe nieuw beleid de huidige problemen oplost. Pas dan weet je of ideeën daadwerkelijk iets oplossen of blijven steken in goede intenties. Ook moeten kinder- en mensenrechten volgens ons als uitgangspunt centraal staan bij de vormgeving van beleid over passende hulp en steun. Het perspectief van jongeren en ouders moet meer leidend zijn.

Kinder- en mensenrechten moeten centraal staan bij de vormgeving van beleid over passende hulp en steun.

Dat perspectief van degenen voor wie we het doen, is voor de RSJ een belangrijk onderdeel van onze taak. Daarin zit ook mijn drive. Jongeren en hun ouders verdienen een betere positie in de jeugdbescherming, maar krijgen dat in hun eentje niet voor elkaar. Het lukt ons steeds beter om in contact te komen met jongeren en ouders. Dat is nodig om goed te kunnen doorleven waar hun behoeften liggen. Elk persoonlijk verhaal maakt steeds weer indruk op mij. Soms tref je jongeren in zo'n kwetsbare en ongelukkige staat en kan er bijvoorbeeld maar geen passende plek voor hen gevonden worden. Ik kan dan niet begrijpen waarom we dat niet met elkaar geregeld krijgen. Met onze adviezen willen we daar beweging in brengen."

2

Afdeling rechtspraak

De Afdeling rechtspraak is verantwoordelijk voor de rechtsprekende taak van de RSJ: het als beroepsrechter toetsen van beslissingen die zijn genomen over personen die een vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel ondergaan. Dit zijn gedetineerden, tbs-gestelden en jeugdigen in justitiële jeugdinrichtingen. Op grond van de Jeugdwet heeft de RSJ ook een rechtsprekende taak ten aanzien van jeugdigen die op een civielrechtelijke titel in gesloten, niet justitiële jeugdinstellingen verblijven.

2.1 Rechtspraak in cijfers

Waar in 2020 sprake was van een ongekend hoge instroom – nooit eerder werden zo veel zaken bij de Afdeling rechtspraak van de RSJ aanhangig gemaakt – bleef die instroom in 2021 op dat ongekend hoge niveau. De precieze oorzaak van de hoge instroom is lastig te duiden, maar de coronaperikelen en de maatregelen die de diverse instellingen hebben getroffen, spelen hier ongetwijfeld een belangrijke rol. Niet zelden werden hele afdelingen in quarantaine geplaatst, moesten roosters worden aangepast en/of vielen activiteiten noodgedwongen uit. Dat heeft het indienen van klaagschriften en schorsingsverzoeken in de hand gewerkt.

	2021	2020
Beroepen instroom	2936	3153
Beroepen uitstroom	2616	2056
Schorsingen instroom	2335	2124
Schorsingen uitstroom	2348	2144
Overige instroom	379	368
Overige uitstroom	368	361
Totaal instroom	5650	5645
Totaal uitstroom	5332	4561

2.1.1 Schorsingsverzoeken

Het aantal schorsingsverzoeken is ten opzichte van vorig jaar met maar liefst 10% gestegen, van 2124 naar 2335. Desondanks zijn de schorsingsvoorzitters er met veel inspanning en inzet van het secretariaat opnieuw in geslaagd om op deze verzoeken gemiddeld genomen binnen drie dagen te beslissen.

2.1.2 Beroepszaken

Doordat er enkele categorieën zaken zijn die we vanwege hun spoedeisende karakter voorrang willen en moeten geven, zoals de zojuist genoemde schorsingen, maar ook bijvoorbeeld verlof- en EBI-zaken, én er sprake is van een enorme stijging van het aantal beroepen in de laatste jaren, is er met name bij de reguliere beroepszaken in het gevangeniswezen een werkvoorraad ontstaan. Het secretariaat is en wordt uitgebreid en daarmee is het de bedoeling de komende tijd een inhaalslag te maken om de doorlooptijden over de gehele linie te bekorten. In de loop van 2021 is de productie steeds verder toegenomen. Van 1537 zaken in het eerste tertaal naar 1951 zaken in het tweede tertaal om in het laatste tertaal af te sluiten met een productie van 2044 zaken.

In 2021 was, bij een vrijwel gelijke instroom, de totale productie 5232 zaken ten opzichte van 4561 in het jaar ervoor, waarmee fors meer zaken zijn afgedaan dan in 2020.

2.2 Digitale zittingen

Door de coronabeperkingen en met name de verschillende periodes waarin de penitentiaire inrichtingen in lockdown waren of afdelingen in quarantaine, konden er het overgrote deel van het jaar geen fysieke zittingen worden gehouden. Gelukkig heeft de tijdelijke coronawetgeving het voor de Afdeling rechtspraak van de RSJ wettelijk mogelijk gemaakt dat er ook digitale zittingen konden worden gehouden.

De Afdeling rechtspraak heeft een eigen telehoorvoorziening gecreëerd op het secretariaat in Den Haag zodat ook in tijden van lockdown en in geval van quarantaine van partijen zittingen konden doorgaan en geen verdere achterstand werd opgelopen. Na wat aanloopproblemen werkt het systeem over het algemeen prima.

De Afdeling rechtspraak van de RSJ heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid verzocht om ook na het beëindigen van de tijdelijke coronawetgeving voor de Afdeling rechtspraak van de RSJ een wettelijke basis te creëren om ook in de toekomst digitale zittingen te kunnen blijven houden. Inmiddels is het zo dat zittingen ook weer fysiek kunnen plaatsvinden.

2.3 Jurisprudentie

De Afdeling rechtspraak van de RSJ brengt enkele keren per jaar een jurisprudentiebulletin uit. Hierin staan uitspraken gebundeld die voor wat betreft de inhoud voor de jurisprudentie van belang zijn. Er werden in 2021 [vier jurisprudentiebulletins](#) gepubliceerd.

Daarnaast werden enkele uitspraken met een nieuwsbericht onder de aandacht gebracht op de RSJ-website:

Beroepscommissie oordeelt op eerste beroep in verband met Wet straffen en beschermen, [28 juni 2021](#)

Geen plaatsing in Beperkt Beveiligde Afdeling bij ontbreken betaalde arbeid, schorsingsverzoek toegewezen, [2 juli 2021](#)

Verzoeker niet-ontvankelijk in schorsingsverzoek zolang bemiddelingsprocedure loopt, [30 juli 2021](#)

Beroepscommissie oordeelt over de 'redelijke klachttermijn' in gesloten jeugdhulp, [19 november 2021](#)

Een uitgebreid jurisprudentieoverzicht van 2021 vindt u op [rsj.nl](#).

2.4 Tegemoetkoming

Wanneer een beklag of beroep gegrond wordt verklaard, geldt als uitgangspunt dat de gevolgen van de bestreden beslissing ongedaan worden gemaakt. Als dat niet (volledig) mogelijk is, dan kan de beroepscommissie op grond van de wet een tegemoetkoming toekennen.

Dit is bij voorkeur een tegemoetkoming in natura, zoals een extra bezoekmoment. Als dat niet kan, kan er aanleiding zijn om een financiële tegemoetkoming toe te kennen. Deze tegemoetkoming is bedoeld voor geleden ongemak. Voor een schadevergoeding staan andere wegen open

Bij het toekennen van een tegemoetkoming hanteert de RSJ standaardbedragen. Het overzicht is per 1 augustus 2021 aangevuld met nieuwe categorieën. Daarnaast zijn alle bedragen, die jarenlang – zonder enige vorm van inflatiecorrectie – werden gehanteerd, aangepast.

De standaardbedragen voor tegemoetkomingen zijn te vinden op [rsj.nl](https://www.rsj.nl).

Interview

Toch nabij dankzij Facetime

“De eerste weken na mijn start bij de RSJ heb ik gelukkig nog met iedereen persoonlijk kennis kunnen maken. Daarna ging het thuiswerkadvies in en zagen we elkaar nauwelijks meer in het echt. Begin 2021 hoopte ik dat we weer vaker naar kantoor zouden kunnen, maar dat liep anders. Ja, hoe doe je dat, leidinggeven vanuit huis? Over de voortgang en de kwaliteit van het werk heb ik me geen zorgen gemaakt. De collega's zijn erg betrokken en professioneel. De sociale cohesie, de onderlinge verbinding, is moeilijker te waarborgen. Er is blijkbaar toch een drempel om elkaar te bellen voor een praatje. Terwijl je op kantoor gerust daarvoor even bij iemand langsloopt of het tijdens de lunch bespreekt. Die telefoon heb ik daarom zelf gepakt.

De afgelopen jaren putten we steeds meer uit onze gesprekken met 'het veld'. Zo zorgen we ervoor dat onze adviezen daadwerkelijk waarde toevoegen aan beleid en praktijk.

Erwin Bervoets is sinds februari 2020 algemeen secretaris van de RSJ. Hij geeft leiding aan medewerkers van het secretariaat die de leden van de Afdelingen advisering en rechtspraak ondersteunen in hun werk.

Interview

Elke week facetimedede ik alle collega's voor een praatje. Om te polsen hoe het met hen gaat, informeren naar het wel en wee van zieke familieleden, of het werk nog te combineren was met het thuis- onderwijs enzovoorts. Ik moet bekennen dat na een paar maanden iedereen het te veel van het goede vond om elke week te bellen. Dat werd toen een belletje één keer per twee weken. Het helpt absoluut om contact te houden, maar toch mis je non-verbale communicatie, waardoor je beter kunt doorvragen als dat nodig zou zijn. Fijn dat we weer vaker naar kantoor mogen en dat ik meer mensen in de ogen kan kijken.

Goede inzet van leden en medewerkers

Ik ben absoluut trots op wat we ondanks alle beperkingen met elkaar hebben gerealiseerd. Zo zijn er 13 adviezen uitgebracht, waaronder enkele grote zoals over vreemdelingen in de tbs, de toekomst van jeugdbescherming en de effectiviteit van korte detenties. Ook het aantal beroepszaken dat al jaren erg hoog is, hebben we dankzij de goede inzet van leden en medewerkers redelijk kunnen bijhouden. Met de eigen telehoorvoorziening die we hebben gerealiseerd, konden zittingen toch doorgaan als we niet naar de instellingen konden gaan. Ook hebben we voor 2022 een mooi en gevarieerd adviesprogramma geformuleerd. De afgelopen jaren putten we daarvoor steeds meer uit onze gesprekken met 'het veld'. Niet alleen de ministeries van JenV en VWS, maar ook uitvoeringsorganisaties zoals de Raad voor de Kinderbescherming en de Dienst Justitiële Inrichtingen. Zo zorgen we ervoor dat onze adviezen daadwerkelijk waarde toevoegen aan beleid en praktijk.

Voor 2022 zie ik twee grote uitdagingen. Allereerst willen we het proces van rechtspraak verder verbeteren. Eerder hebben we al stappen gezet om dat proces efficiënter te maken. Zo worden meer schriftelijke zaken verkort afgedaan en zetten we in zaken die zich daarvoor lenen één beroepsrechter in, in plaats van drie. Toch blijft de werkvoorraad hoog. Daarom willen we onderzoeken waar we in het proces nog meer winst kunnen behalen, zodat justitiabelen sneller weten waar ze aan toe zijn.

Daarnaast gaan we investeren in het aan boord houden van medewerkers en het verder ontwikkelen van hun talenten. Het werken op afstand draagt daar niet aan bij. Fijn dat we elkaar vaker kunnen ontmoeten, zodat we werk kunnen maken van onze belangrijke taak voor mensen in een afhankelijke positie."

Ik ben absoluut trots op wat we ondanks alle beperkingen met elkaar hebben gerealiseerd.

Interview

Met goede onderlinge samenwerking hebben we bergen werk verzet

Yael Schleijpen: “In plaats van terugkijken naar wat er is gebeurd, gaat het bij schorsingsverzoeken om iets dat nu aan de hand is. Het gaat vaak om voor de justitiabele ingrijpende beslissingen. Denk aan dwangmedicatie, plaatsing in een afzonderingscel als ordemaatregel of degradatie naar het basisprogramma.

Yael Schleijpen is secretaris bij de Afdeling rechtspraak van de RSJ. In die rol ondersteunt zij de schorsingsvoorzitter en beroepsrechter bij de inhoudelijke voorbereiding en afhandeling van schorsingsverzoeken en beroepszaken

Hendrik Kishna verzorgt als medewerker procesondersteuning het administratieve proces rondom schorsingen en beroepszaken.

Interview

Het duurt enkele maanden voordat de beroepscommissie het beroep over die beslissing kan behandelen. De dwangmedicatie gaat ondertussen door voor de opgelegde duur of de ordemaatregel is dan al lang voorbij. Bij een schorsingsverzoek neemt de schorsingsvoorzitter daarom snel een voorlopig besluit. Daarbij wordt op basis van de beschikbare informatie bekeken of de beslissing duidelijk in strijd is met de wet. Of dat de beslissing onredelijk of onbillijk is.

Dat we binnen enkele dagen duidelijkheid kunnen bieden aan een justitiabele, maakt het werk voor mij relevant. We proberen binnen drie dagen na het verzoek een uitspraak te doen. Dat is ons in 2021 in de meeste zaken gelukt. Terwijl we dat jaar extra veel schorsingsverzoeken hebben ontvangen; soms wel 40 tot 50 per week. Vaak over beperkingen rondom het dagprogramma door coronaregels. Wat ook weer extra inhoudelijke afstemming vroeg om de rechtseenheid te bewaren. Dat we toch snel konden beslissen, tekent de korte lijnen en de goede samenwerking met de procesondersteuning.”

Snelheid verbeterd

Hendrik Kishna: “In de snelle schorsingsprocedure is onderlinge samenwerking inderdaad extra belangrijk. Daardoor hebben we het afgelopen jaar de snelheid van de administratieve verwerking van schorsingsverzoeken kunnen verbeteren. De afwisseling en diversiteit maakt het werk van schorsingen boeiend. In korte tijd probeer ik met mijn collega’s zoveel mogelijk informatie te krijgen over de situatie van de justitiabele en de beslissingen die over hem of haar zijn genomen. Denk aan het opvragen van documenten

In 2021 kregen we meer schorsingsverzoeken dan in vorige jaren. Toch hebben de meeste justitiabele binnen 3 dagen een beslissing ontvangen.

bij de instelling. En een reactie vragen aan de directeur van een instelling, de advocaat van de justitiabele of de selectiefunctionaris van DJI als het gaat om beslissingen over (over)plaatsing. Het nieuwe zaakstelsel heeft ons geholpen om de snelheid te verbeteren. Het kost minder handelingen om bijvoorbeeld de reacties in het stelsel te zetten dan voorheen. Bovendien kunnen de secretarissen in het stelsel zien waar de procesondersteuner mee bezig is. Dat scheelt telefoontjes naar elkaar en werkt prettig. Maar het belangrijkste is toch om goed in contact te blijven met elkaar. Zeker als we schorsingsverzoeken krijgen van een grote groep justitiabelen tegelijk. Dat gebeurde in 2021 nogal eens over de coronamaatregelen. De werkdruk was soms best hoog. Gelukkig hebben we er nu collega’s bijgekregen. Zo kunnen we de snelheid van beslissen op deze belangrijke verzoeken blijven vasthouden.”

3

Het jaar in vogelvlucht

De RSJ kijkt terug op een goed jaar. De organisatie is meer gewend geraakt aan het thuiswerken en kon zo nu en dan weer naar kantoor.

3.1 Hybride werken

Ook het afgelopen jaar werd er door medewerkers van de RSJ grotendeels thuis gewerkt. Dagelijks waren er enkele collega's op kantoor aanwezig, zodat de primaire processen van de Afdeling rechtspraak van de RSJ ondanks de coronamaatregelen konden doorlopen. In de periodes dat de coronamaatregelen het toelieten, werd iets vaker op kantoor gewerkt. Inmiddels zijn de coronamaatregelen grotendeels opgeheven en zien medewerkers elkaar weer vaker op kantoor.

3.2 Trainingen

Het afgelopen jaar hebben zowel de raadsleden als medewerkers van de RSJ verschillende cursussen en trainingen gevolgd over uiteenlopende thema's:

- Raadsleden van de Afdeling advisering volgden mediatraining in Hilversum
- Adviseurs volgden een online training schrijven volgens het piramideprincipe
- Secretarissen van de Afdeling rechtspraak volgden de online training nieuwsberichten schrijven
- Raadsleden en medewerkers van de RSJ volgden de (verdiepende) cursus penitentiair recht. De cursus werd gegeven door Sonja Meijer (bijzonder hoogleraar penitentiair recht en lid van de Afdeling advisering van de RSJ).

3.3 Communicatie

De RSJ heeft ook in 2021 een actief communicatiebeleid gevoerd. De Afdeling rechtspraak publiceerde in 2021 zes nieuwsberichten, die veelal gaan over uitspraken die relevant zijn voor de jurisprudentielijn. Deze uitspraken worden, samen met andere bijzondere uitspraken, gebundeld in de jurisprudentiebulletins. In 2021 verschenen er vier zogenaamde [jp-bulletins](#).

Voor de Afdeling advisering streeft de RSJ ernaar om op een laagdrempelige wijze te communiceren. Dat leverde vorig jaar de volgende communicatiemiddelen op:

- Drie visuals over verschillende adviezen
- Animatievideo over het advies [Korte detenties nader bekeken](#)
- Drie video's over de toekomst van de jeugdbescherming, gemaakt door ervaringsdeskundigen
- Video naar aanleiding van het RSJ-congres [Kort, maar krachtig? Over de toekomst van korte detenties](#)
- [Hand-out RSJ-congres](#)
- [Twee externe nieuwsbrieven](#)

Alle adviezen en nieuwsberichten worden gedeeld op LinkedIn en Twitter. Het bereik op deze platformen groeit gestaag. De LinkedIn-pagina van de RSJ groeide van zo'n 2.000 volgers in januari 2021, naar bijna 3.000 volgers in december 2021. Op Twitter heeft de RSJ ruim 700 volgers.

3.4 Klachten

In 2021 zijn drie klachten ontvangen. Die klachten bestonden weer uit verschillende klachtonderdelen.

1. De eerste klacht is in maart 2021 ontvangen en was van een gedetineerde die vond dat meerdere malen te lang werd gedaan over de behandeling van zijn schorsingsverzoeken. De klacht is door de algemeen secretaris van de RSJ ongegrond verklaard. Geconcludeerd werd dat de schorsingsverzoeken voldoende voortvarend zijn afgehandeld.
2. De tweede klacht is in juni 2021 ontvangen en was van een gedetineerde en zijn partner (die eveneens gedetineerd was geweest). Het eerste klachtonderdeel, dat de behandeltermijn van de beroepszaken bij de RSJ te lang is, is gegrond verklaard. De algemeen secretaris van de RSJ heeft de gedetineerde laten weten dat de RSJ zich ervan bewust is dat de afdoening van beroepszaken in zijn algemeenheid te lang duurt en dat er hard wordt gewerkt, onder andere met extra personeel en verkorte afdoening van zaken door de beroepsrechter, om daar verandering in aan te brengen.

De algemeen secretaris kan zich niet vinden in de relatie die de gedetineerde legt tussen de behandelduur van de zaken bij de RSJ en het niet kunnen onderhouden van de band met zijn kinderen en het aanhalen van de familiebanden.

Het klachtonderdeel met betrekking tot het toesturen van stukken in verschillende beroepszaken door de RSJ is ook gegrond verklaard. Gebleken is dat dit een aantal keren niet goed is gegaan en daar is de partner van de gedetineerde per brief over geïnformeerd. De klacht heeft ertoe geleid dat intern weer aandacht is gevraagd voor het zorgvuldig toesturen van de stukken, om dit soort incidenten te voorkomen. De gedetineerde en zijn partner zijn voor het signaleren daarvan bedankt.

3. De derde klacht is in november 2021 ontvangen en was van een raadsman die in een uitspraak van de beroepscommissie van de RSJ las dat hij zonder bericht van verhindering niet op de zitting van de beroepscommissie was verschenen. De algemeen secretaris heeft verontschuldiging aangeboden en de klacht is telefonisch naar tevredenheid afgehandeld.

Interview

Toekomstbestendige ICT is een must **voor een onafhankelijke, deskundige en transparante RSJ**

“Terugkijkend op 2021 hebben we als RSJ flinke stappen gezet in ICT en informatievoorziening. Dat is zeker iets om trots op te zijn. Zo hebben we begin 2021 een nieuw zaakstelsel in gebruik genomen. Daarmee verwerken de medewerkers en raadsleden van de Afdeling rechtspraak alle administratieve stappen in het rechtspraakproces. Van het registreren van het beroepschrift en het verzamelen van alle stukken tot het sturen van brieven aan de penitentiaire inrichtingen en het compleet maken van de dossiers. Het nieuwe stelsel is stabiel en gebruiksvriendelijker dan wat de RSJ eerder gebruikte.

Corona heeft ons geleerd dat digitale zittingen of overleggen prima werken.

Patrick ten Kate is ICT-adviseur bij de RSJ. In die rol is hij de verbindende factor tussen het primaire proces van de RSJ, de ICT-dienstverlener en leveranciers.

Interview

Vooraf hebben we veel werk gestoken in het goed doorgronden van het werkproces. Daardoor hebben we het zaakstelsel zo optimaal mogelijk kunnen inrichten, zodat het echt ondersteunend is. Collega's kunnen nu bijvoorbeeld hun Office-bestanden direct opslaan in het zaakstelsel en andersom. Voorheen moesten ze er eerst een pdf-bestand van maken en daarna in het stelsel hangen. Dat was omslachtig. ICT moet juist waarde toevoegen.

Digitale zittingen

Ook de in 2021 zelf ontwikkelde telehoorvoorziening is heel waardevol gebleken voor de RSJ. Zo konden zittingen, ondanks de coronamaatregelen toch doorgaan. De RSJ is een te kleine organisatie om een volwaardige audiovisuele zittingzaal in te richten zoals bij de rechtbanken. Daarom hebben we in overleg met de ICT-dienstverlener van DJI een pc op maat ingericht die aan alle beveiligingseisen voldoet. Met een hoogwaardige camera zodat alle raadsleden in Den Haag -op 1,5 meter van elkaar- goed zichtbaar zijn voor de justitiabelen in de PI. Een groot scherm zorgt ervoor dat de raadsleden alle deelnemers aan de zitting goed in beeld hebben. Ik denk dat dit wel een blijvertje is. Corona heeft ons geleerd dat digitale zittingen of overleggen prima kunnen werken. Bovendien werken we als Rijksoverheid hybride. De faciliteiten breiden we daarom uit om overleggen met de collega's die deels thuis en deels op kantoor werken beter mogelijk te maken.

ICT moet waarde toevoegen voor medewerkers. Daarom hebben we veel tijd gestoken in het zo optimaal mogelijk laten aansluiten van het zaakstelsel op het primaire proces.

Het geweten van de RSJ, zo zie ik de informatievoorziening van onze organisatie. Toekomstbestendige ICT speelt daarin een grote rol. Alle documenten, van zowel de Afdeling rechtspraak als de Afdeling advisering, moeten vindbaar, toegankelijk, betrouwbaar, authentiek en volledig zijn. Dat is waar de RSJ als deskundige en onafhankelijke organisatie voor staat. De archieven moeten eveneens goed geborgd zijn. Het afgelopen jaar hebben we daarin weer een slag gemaakt door verschillende jaren archief over te brengen naar het Nationaal Archief. De komende jaren werken we aan een koppeling met het Centraal Digitaal Depot, zodat we digitale dossiers automatisch digitaal kunnen archiveren. Zo zijn we verzekerd dat onze informatie duurzaam bewaard blijft. Ook dat is iets waar justitiabelen en jeugdigen op mogen vertrouwen.”

Colofon

De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) is een rechtsprekend en adviserend orgaan.

De RSJ ziet toe op een humane en rechtvaardige toepassing van sancties en jeugdbeschermingsmaatregelen. Daarbij houdt de RSJ rekening met de rechtspositie van justitiabelen, positie van slachtoffers en nabestaanden en de veiligheid van de samenleving.

Auteurs

Interviews door Mieke van Meer

Foto's

Josje Deekens

Vormgeving

Things to Make and Do

Contactgegevens RSJ

Korte Voorhout 8
Postbus 30137
2500 GC Den Haag
T +31 (0)70 361 9300
info@rsj.nl
www.rsj.nl

Twitter: [@DE_RSJ](https://twitter.com/DE_RSJ)

LinkedIn: [linkedin.com/company/rsj-raadvoorstrafrechtstoepassingenjeugdbescherming](https://www.linkedin.com/company/rsj-raadvoorstrafrechtstoepassingenjeugdbescherming)

© Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming
Den Haag, 2022